

6. Ведмеденко Б.Ф. Виховне значення фізкультури і спорту / Б.Ф. Ведмеденко. – Київ: Знання, 1986. – С.50.
7. Гімнастична термінологія / Ю.М. Салямін, І.А. Терешенко, С.П. Прокопюк., Т.М. Левчук. – Київ: Олімпійська література, 2010. – С.144.

References

1. Lytvynov E.N., Liubomyrskiy L.E., Meikson H.B. (1984), Kak stat' syl'nyim y vynoslyvym [How to become strong and enduring], Moscow: «Enlightenment», P. 63
2. Dubovys M.S. (1979), Fizycheskaya kul'tura shkol'nykov 4-8-kh klasov [Physical culture of schoolchildren of 4-8th grades], Publishing House «Health», P. 216.
3. Shyian B.M. (2006), Teoriya i metodyka fizychnoho vykhovannya shkolyariv [Theory and method of physical education of schoolchildren], Part 2, Ternopil: Educational Book - Bogdan, P. 248.
4. Kuznetsova Z.I. (1967), Fizychna kul'tura v V-VIII klasakh. [Physical culture in 5-8 grades], Kyiv «Soviet school», P. 350.
5. Borysenko A.F., Tsvek S.F. (1989), Rukhovyy rezhym uchniv [Activity Regime of Students], Kyiv «Soviet school», P. 190.
6. Vedmedenko B.F. (1986), Vykhovne znachennya fizkul'tury i sportu [Educational value of physical culture and sports], Kyiv «Znannia», P. 50.
7. Saliamin Yu.M., Tereshchenko I.A., Prokopiuk S.P., Levchuk T.M. (2010), Himnastychna terminolohiya [Gymnastics terminology], Kyiv «Olympic Literature», P. 144.

В статье рассматривается проблема физического воспитания как специально организованных движений, которые улучшают деятельность сердечно-сосудистой, дыхательной и нервной систем, укрепляют опорно-двигательный аппарат, улучшают обмен веществ. Охарактеризованы условия физического воспитания детей разных возрастных категорий, основанных на данных инновационных практик. Отмечено, что теория физического воспитания детей направлена на содействие совершенствованию всей системы физического воспитания. Акцентировано внимание на взаимосвязи физического воспитания с задачами умственного, трудового и нравственного воспитания. Подчеркнуто, что двигательные навыки облегчают связь с окружающей средой и способствуют его познанию, а правильное выполнение физических упражнений эффективно влияет на физическое развитие.

Ключевые слова: физическая культура, возрастные особенности, двигательная деятельность, физическое развитие, уроки физкультуры.

The basis for the comprehensive development of children is physical education. Physical education has an educational, educational and recreational purpose; it is aimed at ensuring physical health and harmonious development of the individual, preparation for work, life in society, and physical education. The main means of physical education are physical exercises - specially organized movements. Physical education, as well as education in general, is the process of solving certain educational tasks, which is characterized by all the general features of the pedagogical process, or it is carried out in self-education. Organized PT classes, as well as free motor activity, improve the activity of the cardiovascular, respiratory and nervous systems, strengthen the musculoskeletal system, improve metabolism. The purpose of physical education should be objective, the reflection of our society in fully physically trained people for creative work and other socially important activities. Physical education of children of different age groups is continuously developed and enriched with new knowledge, gained through research, and covering various aspects of physical education of adolescents, and their motor skills formation in particular. Studying patterns of child's development, pointing out the most essential and substantiating it, the theory of physical education of children, contributes to the improvement of the whole system of physical education. Taking into account age-specific features, in order to achieve the goal of physical education of children the main tasks of physical education should be solved in complex and in relation to the tasks of mental, moral, labor and ethical education. The children's motor skills are form relatively easy. Motor skills facilitate communication with the environment and promote its cognition, while the correct performance of physical exercises effectively affects physical development. Physical exercises, as a means of physical education, are formed for a long time, together with the civilization development and the formation of ideas about the possibility of the human body strengthening.

Key words: physical education, age-specific features, motod activity, physical development, PT classe

УДК 37.011.32:878

DOI: 10.31339/2413-3329-2018-1(7)-148-151

Репко Інна Петрівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Одарченко Вероніка Ігорівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Ільченко Оксана Валеріївна,
кандидат педагогічних наук, доцент,

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків

СОЦІАЛЬНЕ САМОПОЧУТТЯ ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Зміст наукового дослідження розкриває значення поняття «соціалізація». У ході роботи детально проаналізовано літературні джерела з різних наук даного аспекту. У статті висвітлено специфіку та типові проблеми соціальної адаптації студентів на етапі навчання у ЗВО. Визначено емоційну складову процесу соціальної адаптації – соціальне самопочуття студентської молоді.

Ключові слова: студент, соціалізація, адаптація, самопочуття, особистість.

Постановка проблеми. У процесі формування вітчизняної освітньої політики сьогодення актуальності набуває значення духовних, світоглядних засад, системи ідей, концепцій бачення нового розвитку суспільства, що спираються на державні й суспільні механізми управління освітою, урахуватиме регіональні й місцеві особливості роботи навчальних закладів. Створюються умови для свободи вибору освітніх технологій, методів, практик для

повноцінного розвитку кожної людської особистості, кожного громадянина України. Важливість цієї стратегії розвитку полягає в тому, що процес соціалізації особи повинен відбуватися паралельно з оволодінням знаннями, набуттям професійного та соціального досвіду, прагненням до самовдосконалення, самореалізації, формуванням самостійності, критичності мислення тощо [8].

Саме студентство завжди є і буде важливим чинником суспільного життя. Студентська молодь може позитивно впливати на зміни в суспільстві, творити добродійні та соціально значущі справи, вирішувати назрілі проблеми, активно долучаючись до повноцінного життя громади. Усе це, безперечно, впливає на професійне самовизначення майбутніх фахівців соціально-педагогічної сфери та соціальне становлення студентів в умовах закладу вищої освіти. Отже, прагнення особистості реалізувати себе через свою професійну діяльність є однією з основних людських цінностей. Зміцнення й підтримка цього прагнення має бути основним завданням професійної освіти.

Залучення студентів до проектування своєї освіти, свого майбутнього фаху, на думку І. Беха, може, з одного боку, зміцнювати професійну мотивацію, а з іншого – слугувати зразком для побудови життєвої і професійної стратегії. Через це надзвичайно важливо, щоб із ранніх етапів професійного становлення студенти почали осмислення свого ціннісного простору, побачили його зв'язок із цілями й завданнями обраної професії, а також були залученими у спеціально організовану роботу з розвитку своїх життєвих орієнтирів [2, с. 233].

Мета статті: розкрити теоретичні аспекти поняття соціального самопочуття студентської молоді.

Результати дослідження. Перш ніж, описувати соціальне самопочуття студентів у період їхнього навчання у закладі вищої освіти, слід з'ясувати такі поняття як соціалізація, її зміст та процеси, в яких вона розкривається.

Дослідження соціалізації в науковій літературі ведуться за різними напрямками. Ця проблема має міждисциплінарний характер, розглядається як соціологами, філософами, психологами так і педагогами. Результатом роботи є велика кількість емпіричних даних та публікацій, але загальноприйнятої теорії до сьогодні не існує. Ми розглядаємо соціалізацію, як складний і багатограний процес становлення людини як члена сучасного суспільства, для якого характерне прийняття й наслідування цінностей, норм, культури, володіння мовою та необхідними соціальними навичками, здійснення прав і обов'язків у різноманітних соціальних взаємодіях [5, с.4].

Соціалізація – це процес залучення індивіда до системи суспільних відносин, формування його соціального досвіду, становлення й розвитку як цілісної особистості. Соціалізація передбачає взаємодію людини з соціальним оточенням, яке впливає на формування її певних соціальних цінностей та рис, на активне опанування й відтворення нею системи суспільних зв'язків [8]. Нова модель організації освітнього процесу та інноваційні підходи до визначення місця й ролі студента в ньому формують нову парадигму самоусвідомлення, здатність особистості до соціальної відповідальності перед собою та суспільством.

Аналіз науково-педагогічної літератури показав, що проблему соціалізації особистості студента вчені розглядають у кількох напрямках:

а) формування особистості студента, який здатний успішно виконувати функції громадянина держави (Т. Алексєнко, О. Безпалько, З. Бондаренко та ін.) [1; 3; 4];

б) формування особистості студента, який повинен оволодіти нормами моралі свого народу, його національними традиціями, і вчитися використовувати їх у своїй практичній діяльності (Б. Вульф, Л. Коваль, Т. Лях, А. Мудрик, С. Шашенко та ін.) [6, с. 156-178];

в) формування особистості студента, який відкритий новому досвіду, толерантний до ситуації неоднозначності, вмє вирішувати складні життєві ситуації (І. Бех, О. Газман та ін.) [2, с.322];

г) формування соціально активної особистості студента, який готується до виконання в суспільстві активної життєвої позиції (Л. Міщик, В. Сперанський та ін.) [7, с.204-205].

Зміст соціалізації особистості розкривається в таких процесах, як інтеграція, саморозвиток і самореалізація, адаптація.

Соціальна адаптація студентів пов'язана з труднощами

прийняття ними нових соціальних норм, правил, вимог, формування нового статусу «студент вишу», іншої рольової поведінки в системі міжособистісних відносин «студент – студент», «студент – викладач», «студент – навчальна група». Під соціальною адаптацією студентів у виші розуміється двосторонній процес взаємодії студента з соціальним середовищем вищого закладу освіти (далі ЗВО) з метою узгодження можливостей, очікувань, потреб особистісно професійного розвитку. Основними чинниками, що впливають на соціальну адаптацію студентів у ЗВО, є: внутрішні чинники, пов'язані з особливостями самої особистості, і зовнішні чинники, що об'єктивно існують стосовно особистості (соціальне оточення, система соціальних зв'язків і відносин, особливості взаємодії з навколишнім середовищем тощо). Результатом процесу соціальної адаптації є успішне використання особистістю умов середовища для реалізації власних планів, цілей, цінностей, без відчуття внутрішнього дискомфорту і безконфліктне співіснування з соціальним середовищем ЗВО. Аналіз показників процесу соціальної адаптації (В. Дугінець, Н. Нестеренко, А. Налчаджян) дозволив визначити наявність емоційної складової при оцінці адаптації особистості до нових соціальних умов – соціального самопочуття.

Соціальне самопочуття є емоційно-оцінною реакцією суб'єкта на систему соціальних відносин і має своє місце у цій системі та слугує суб'єктивним показником ефективності державної політики та відображає якість соціальної системи. Проблема соціального самопочуття молоді, студентства зокрема, є однією з непростих у вітчизняній соціальній науці і практиці. Студентська молодь як специфічна соціальна спільність займає подвійне становище в суспільстві: з одного боку, за рівнем співвідношення доходів і потреб, це одна з найбільш соціально вразливих груп населення, з іншого – лідируюча.

Студентство є особливою соціокультурною спільнотою, яка докорінно визначає перспективи розвитку країни і вже зараз впливає на формування соціальної свідомості всього населення. Студентам властива підвищена соціальна активність і соціальний динамізм, оскільки молоді люди за своєю природою відкриті новому, здатні до нетрадиційних, інноваційних рішень. За останні десятиліття основні характеристики студентської молоді як соціальної групи піддаються значним змінам, що обумовлено трансформацією всього українського суспільства, кризою системи освіти і виховання, ослабленням культурно-історичних традицій та іншим. Соціальне самопочуття студентів також змінюється. Соціальне самопочуття є важливим фактором соціального порядку в суспільстві і державі, оскільки життєздатність і стабільність суспільства залежать від того, як почувають себе її громадяни.

Аналіз феномена «соціальне самопочуття» є надзвичайно актуальним сьогодні, оскільки саме рівень соціального самопочуття різних груп населення виступає узагальненим показником результативності проведених в країні реформ, реформ сфери освіти зокрема.

При вивченні соціального самопочуття зарубіжні дослідники спираються в основному на самооцінку матеріального становища порівняно з матеріальним становищем навколишніх індивідів і груп. Вітчизняна наука акцентує увагу на соціально-психологічному стані індивіда як носія характеристик соціальної спільності, до якої він входить. У вітчизняній педагогіці, психології та соціології основою вивчення соціального самопочуття є психологічні теорії: суспільна свідомість, спосіб життя, в основі яких – аналіз сприйняття життєвих ситуацій суб'єктом з точки зору його почуттів, настроїв, емоцій.

У ході дослідження виділено кілька підходів розуміння категорії «соціальне самопочуття» такі як: задоволеність людини різними сторонами життя (трудова, побутова, соціальною, економічною, політичною тощо) (Е. Давидова); задоволеність людини реалізацією життєвої стратегії (Л. Петрова); критерій комфортності навколишнього середовища (В. Щербакова), показник адаптованості – результату пристосування індивіда чи групи до конкретних соціокультурних умов (Я. Крупець).

Соціальне самопочуття виступає як певний результат рефлексії людиною власного життя, своїх успіхів та невдач. Соціальне самопочуття студентів розуміється нами як «внутрішній стан особистості студента, що відображає ставлення до взаємозв'язку між рівнем домагань і ступенем задоволення потреб студентів до нового соціального середовища ЗВО». Основними показниками соціального самопочуття студентів визначені: статусна ідентичність «студент ЗВО», соціально-психологічний комфорт, соціальна активність студентів.

Соціальне самопочуття студентів відображає складності і труднощі адаптації студентів у ЗВО, які виникають на основі суперечностей між актуальним рівнем соціального досвіду студента і необхідністю подолання проблем, для вирішення яких цього досвіду недостатньо. Через це виникає необхідність педагогічного супроводу соціальної адаптації студентів у ЗВО. Незважаючи на широке вивчення педагогічного супроводу різними дослідниками (М. Бітянова, В. Комаров, С. Сергєєв та ін.), соціальна адаптація студентів недостатньо розглядалася з огляду на мету цього супроводу.

Ми дотримуємося основних положень теорії соціально-педагогічного супроводу М. Рожкова. Важливим є його твердження про спрямованість супроводу на підтримку супроводжуваного в побудові ним своїх відносин із соціальним середовищем ЗВО, на навчання студента новим моделям взаємодії з собою і світом, на подолання труднощів соціальної адаптації у ЗВО шляхом стимулювання його самостійності у вирішенні власних проблем.

Як методологічна основа педагогічного супроводу адаптації

студентів у ЗВО визначено особистісно орієнтований підхід у вихованні, який полягає в гуманному, шанобливому ставленні до студента як суб'єкта діяльності, у створенні доброзичливої творчої атмосфери, в зверненні до досвіду власної життєдіяльності студентів, потреби саморозвитку, самовизначенні.

Організаційно-педагогічний супровід розглядається як процес суб'єкт-суб'єктної взаємодії супроводжуваного і супроводжувача на основі діалогу, співпраці, визнання наявності внутрішнього потенціалу в розвитку самої особистості як суб'єкта супроводу.

Найбільш ефективними в процесі організаційно-педагогічного супроводу адаптації студентів виділено такі типи взаємодії: співробітництво, діалог, угода, які характеризуються гуманними, довірливими стосунками, активністю обох сторін, взаємно позитивними впливами один на одного; спільним визначенням цілей діяльності. Важливо створити таку взаємодію, яка буде направлена на суб'єкт-суб'єктні відносини супроводжуваного і супроводжувача, і буде характеризуватися залученням до спільної діяльності кожного суб'єкта взаємодії на принципах рівності, взаємоповаги.

Висновки і перспективи подальших досліджень. З огляду на те, що студентська молодь є, з одного боку, потенціалом позитивних змін в суспільстві, а з іншого боку, можливим чинником соціальної і політичної нестабільності, надзвичайно актуальним стає розвиток різних форм сприяння адаптації молодих людей до сучасних умов в рамках державної молодіжної політики.

Список використаних джерел

1. Алексєєнко Т. Ф. Соціалізація особистості: можливості й ризики : наук. метод. посіб. / Т.Ф. Алексєєнко. – К. : Пед. думка, 2007. – 152 с.
2. Бєх І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. – Кн. 2 : Особистісно орієнтований підхід : науково-практичні засади / І. Д. Бєх. – К.: Либідь, 2003. – 344 с.
3. Безпалько О. В. Соціальна робота в громаді : навч. посіб. / О. В. Безпалько. – К.: Центр навч. л-ри, 2005. – 176 с.
4. Бондаренко З. П. Модель організації волонтерської роботи в умовах вищого навчального закладу / З. П. Бондаренко // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2007. – № 4. – С. 50–59.
5. Делікатний К. Г. Становлення студента / К. Г. Делікатний [Питання адаптації випускника школи у вузі]. – К.: Т-во «Знання», 1983. – 48 с.
6. Коваль Л. Г. Соціальна педагогіка / Л. Г. Коваль, І. Д. Зверєва, С. Р. Хлеб'як. – К.: ІЗМН, 1997. – 392 с.
7. Міщик Л. І. Соціальна педагогіка: досвід та перспективи / Л. І. Міщик. – Запоріжжя: ЗДУ, 1999. – 248 с.
8. Сліпченко Л. В. Соціалізація особистості студента в контексті розвитку самоврядних структур ВНЗ [Електронний ресурс] / Л. В. Сліпченко // Вісник Житомирського університету. Випуск 2(74). Педагогічні науки. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDU_2014_2_9.

References

1. Aliexsieienko T. F. Sotsializatsiia osobystosti: mozhlyvosti y ryzyky : nauk. metod. posib. / T.F. Aliexsieienko. – K. : Ped. dumka, 2007. – 152 s.
2. Bekh I. D. Vykhovannia osobystosti: U 2 kn. – Kn. 2 : Osobystisno oriientovanyi pidkhdid : naukovo-praktychni zasady / I. D. Bekh. – K. : Lybid, 2003. – 344s.
3. Bezpalko O. V. Sotsialna robota v hromadi : navch. posib. / O. V. Bezpalko. – K. : Tsentr navch. l-ry, 2005. – 176 s.
4. Bondarenko, Z. P. Model orhanizatsii volonterskoi roboty v umovakh vyshchoho navchalnoho zakladu / Z. P. Bondarenko // Sotsialna pedahohika : teoriia ta praktyka. – 2007. – № 4. – S. 50–59.
5. Delikatnyi K.H. Stanovlennia studenta / K. H. Delikatnyi [Pytannia adaptatsii vypusknika shkoly u vuzi]. – K. : t-vo «Znannia», 1983. – 48 s.
6. Koval, L. H. Sotsialna pedahohika / L. H. Koval, I. D. Zvierieva, S. R. Khliebik. – K. : IZMN, 1997. – 392 s.
7. Mishchik L. I. Sotsialna pedahohika: dosvid ta perspektyvy / L. I. Mishchik. – Zaporizhzhia : ZDU, 1999. – 248 s.
8. Slipchenko L. V. Sotsializatsiia osobystosti studenta v konteksti rozvytku samovriadnykh struktur VNZ [Elektronnyi resurs] / L. V. Slipchenko // Visnyk Zhytomyrskoho universytetu. Vypusk 2(74). Pedahohichni nauky. – 2014. – Rezhym dostupu do resursu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDU_2014_2_9.

Содержание научного исследования раскрывает теоретические аспекты социального самочувствия, как составляющую процесса социализации студенческой молодежи. В ходе работы детально проанализировано литературные источники из разных наук по данному аспекту. В статье освещено специфику и типичные проблемы социальной адаптации студентов на этапе обучения в ВУЗЕ. Определено эмоциональную часть процесса социальной адаптации – социальное самочувствие студенческой молодежи.

Ключевые слова: студент, социализация, адаптация, самочувствие, личность.

The authors of the article emphasize that the studentship is a special socio-cultural community, which fundamentally determines the prospects of the development of the country and it has already affected the formation of social consciousness of the entire population. A new model of organization of the educational process and innovative approaches to determining the place and role of the student in it form a new paradigm of self-awareness, the ability of the individual to social responsibility to himself and society. The content of scientific research reveals socialization as a

complex and multifaceted process of formation of a person as a member of a modern society, which is characterized by the adoption of values, norms, culture, language proficiency and the necessary social skills, rights and responsibilities in various social interactions. In the work the content of personal socialization in such processes as integration, self-development and self-realization, adaptation is analyzed in detail. Social self-awareness is an important factor in the social factor in society and the state, because the viability and stability of society depend on how its citizens feel. The level of social self-awareness of different groups of the population is a generalized indicator of the effectiveness of the reforms carried out in the country. The students' social self-awareness is understood by the authors as an internal state of the student's personality, reflecting the relationship between the level of aspiration and the degree to which students meet the needs of a new social environment. There is a need for pedagogical support for the social adaptation of students at a higher education institution. It is important to create such an interaction, which will be directed to the subject-subject relations of the accompanying and the accompanied, and will be characterized by involving the communities in the activities of each subject of interaction on the principles of equality, mutual respect. In the article it is described organizational and pedagogical support as a process of subject-subjective interaction of the accompanying and accompanied on the basis of dialogue, cooperation, recognition of the presence of internal potential in the development of the personality as a subject of support.

Key words: student, socialization, adaptation, social self-awareness, personality.

УДК 373.3.091.33:78

DOI: 10.31339/2413-3329-2018-1(7)-151-153

Руда Галина Станіславівна,

аспірант,

Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, м. Київ

МЕТОДИ, ПРИЙОМИ, ФОРМИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття присвячена актуальній проблемі розвитку музичних здібностей учнів початкової школи в процесі ігрової діяльності. Розглянуто методи, прийоми, форми розвитку музичних здібностей молодших школярів та визначено ефективність їх використання; представлено блоки методів за допомогою яких здійснюється розвиток музичних здібностей учнів початкової школи в процесі ігрової діяльності; проаналізовано психолого-педагогічну, наукову літературу із зазначеної проблеми.

Ключові слова: музичні здібності, молодші школярі, методичні прийоми, блоки методів, гра, ігрова діяльність.

Постановка проблеми. Однією із суттєвих проблем музичного навчання у загальноосвітній школі є забезпечення музичного розвитку молодших школярів. Означена проблема досить добре розроблена в науці, однак вона не втрачає актуальності й сьогодні, коли соціокультурні процеси, що відбуваються у вітчизняному гуманітарному просторі, нові тенденції розвитку культури інформаційного суспільства зумовлюють потребу переосмислення системи художньо-естетичного виховання молодших школярів. Згідно з вимогами нормативно-правових документів – Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття»), Національної доктрини розвитку освіти, Закону України «Про загальну середню освіту», Концепції художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах, – постала необхідність змін у добір форм, методів і прийомів розвитку музичних здібностей учнів початкової школи. З огляду на поставлені завдання докорінно реформуються концептуальні, структурні, методичні й організаційні засади художньо-естетичної освіти, обґрунтовується нова методологія навчання, що передбачає розвиток музичних здібностей учнів початкової школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проаналізувавши психолого-педагогічну наукову літературу, ми з'ясували, що проблема розвитку музичних здібностей учнів початкової школи, попри всю її актуальність, є не достатньо розробленою. Не визначено теоретичні підходи до обґрунтування процесу становлення всього комплексу музичності в навчально-виховному процесі, не знайшли належного методичного розроблення методи, прийоми, форми розвитку музичних здібностей учнів молодшого шкільного віку, поза увагою науковців лишилися питання визначення музично-розвивальних можливостей ігрової діяльності. У результаті аналізу досліджень і публікацій, які є основою сучасних концепцій особистісного становлення підрастаючого покоління, встановлено, що питанням розвитку музичних здібностей особистості приділяється увага в психолого-педагогічних дослідженнях. У першу чергу слід назвати теоретичні концепції, розвинені в роботах Б. Теплова і С. Рубінштейна. Проблемами музичного розвитку займалися В. Белобородова, В. Ветлугіна, С. Науменко, К. Тарасова, Ю. Цагареллі, та ін. Шляхи та методи розвитку музичних та музично-творчих здібностей досліджували А. Арісменді, Е. Башич, П. Вейс, В. Верховинець,

Д. Кабалецький, М. Леонтович, К. Орф, К. Стеценко та інші.

Мета статті: визначити ефективність використання методів, прийомів, форм розвитку музичних здібностей учнів початкової школи в процесі ігрової діяльності.

Результати дослідження. Проблема розвитку музичних здібностей учнів початкової школи нерозривно пов'язана з обґрунтуванням організаційно-методичних засад, що забезпечують їх розвиток, під якими нами розуміється: організація навчально-виховного процесу, що передбачає органічне поєднання колективної, групової, індивідуальної форм роботи та використання різних методів музичного виховання й навчання; застосування різновидів музичної та ігрової діяльності; створення природного музично-ігрового середовища, що відповідає інтересам і потребам дітей різного віку; моделювання в ігровій формі реальних життєвих ситуацій, взаємин молодших школярів та дорослих; систематичне спонукування школярів до пошуково-творчої музичної та ігрової діяльності й самовираження в ній.

Серед основних умов, які визначають ефективність викладання-учіння, особливе місце посідають методи навчання, бо вони безпосередньо формують і визначають характер взаємин педагогів і учнів, суттєво впливають на формування стосунків між ними. А.М. Алексюк визначає метод навчання як спосіб спільної діяльності вчителя і учнів, яка передбачає оволодіння учнями соціальним досвідом людства та організацію і керівництво вчителя навчально-пізнавальною діяльністю учнів [1, с.206].

Метод навчання – це певний спосіб цілеспрямованої реалізації процесу навчання, досягнення поставленої мети. Правильний добір методів відповідно до мети й змісту навчання, вікових особливостей учнів сприяє розвитку їхніх здібностей, озброює їх уміннями й навичками використовувати здобуті знання на практиці, готує до самостійного набуття знань, формує їхній світогляд. При проведенні дослідження ми виходимо з визнання методу навчання як множини дидактичних прийомів, органічно поєднаних між собою в певну систему. Вважаємо, що в окремих методичних ситуаціях прийом може виступати як метод навчання, і, навпаки, метод може бути прийомом, тому що вони діалектично взаємозв'язані. Наприклад, бесіда – самостійний метод навчання, але коли вона епізодично використовується педагогом під час практичних занять, то виступає як прийом навчання, що входить до методу практичних дій. Методи і прийоми можуть мінятися